

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ

Практикум для здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Київ 2021

УДК 657:336.2 (076.5)

О 176

Укладачі: канд. екон. наук, доц. О.В. Попович, канд. екон. наук,
доц. О. М. Бондаренко

Рецензент: О. В. Костюнік - канд. екон. наук, доц., доцент
кафедри обліку та аудиту факультету економіки та бізнес-
адміністрування

*Затверджено методично-редакційною радою Національного
авіаційного університету (протокол №5/21 від 11.06.2021р.).*

О 176 Облік і звітність в оподаткуванні: практикум / уклад.: О.В.
Попович, О. М. Бондаренко. – К.: – НАУ, 2021. – 52 с.

Практикум вміщує пояснення та типові завдання до основних тем курсу з дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» відповідно до робочої навчальної програми, типові завдання до основних тем курсу.

Для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит».

ВСТУП

Дисципліна «Облік і звітність в оподаткуванні» для спеціальності 071 «Облік і оподаткування» відноситься до нормативних навчальних дисциплін циклу професійної підготовки відповідно до освітньо-професійної програми «Облік і аудит» підготовки здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр».

Основною **метою** викладання навчальної дисципліни є вивчення та засвоєння теорії і практики податкового обліку в суб'єктів господарювання різних форм власності.

Основними **завданнями** дисципліни є вивчення основних законодавчих та нормативних актів, які регламентують питання податкового обліку та податкової звітності; розгляд взаємозв'язку та суперечностей між бухгалтерським та податковим обліком; ознайомлення з основними складовими податкового обліку: предмет, завдання, функції; вивчення та характеристика загальних вимог, які ставляться до податкової звітності; ознайомлення з порядком ведення податкового обліку; вивчення основних вимог до податкової звітності підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» студент повинен:

знати систему діючого законодавства та підзаконних актів щодо регулювання ведення податкового обліку; економічну сутність податкового обліку, його предмет, задачі та функції; загальні вимоги, які ставляться до податкової звітності; методи податкового обліку; організацію обліку податків, зборів та обов'язкових платежів та порядок складання податкової звітності за ним;

вміти використовувати основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують порядок ведення податкового обліку та звітності на підприємстві; пояснювати взаємозв'язок та відмінності податкового та бухгалтерського обліку; вести податковий облік різних податків та зборів; складати основні види податкової звітності.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів.

Модуль 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Практичне заняття 1.1

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ

План

1. Сутність і види податків.
2. Сутність та організація податкової системи.
3. Організаційне забезпечення функціонування податкової системи.

Основні теоретичні відомості

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.1 студент повинен звернути увагу на те, що податок є комплексною фінансовою категорією, яка характеризує фінансові відносини між державою і членами суспільства, що виникають в процесі розподілу ВВП з приводу вилучення державою частини валового національного доходу і перерозподілу її з метою фінансування державних витрат.

Податки мають подвійний характер: з одного боку, вони виступають специфічною формою виробничих відносин, у чому і полягає їх суспільний зміст і, з іншого боку, є часткою вартості національного доходу в грошовій формі, що характеризує їх матеріальний зміст.

Податкова система – це сукупність установлених у країні податків і обов’язкових платежів податкового характеру та механізму їх справляння. Як видно з визначення, вона дещо ширша від сфери оподаткування як механізму перерозподілу доходів. Водночас із погляду платників податків будь-які платежі на користь держави, що ведуть до зменшення їхніх доходів, розглядаються як податки, у зв’язку з чим подібне розширене трактування податкової системи цілком виправдане.

Паралельно з поняттям «податкова система» досить часто використовується термін «система оподаткування». Іноді ці поняття вживаються як синоніми, що неправильно, оскільки податкова система – це сукупність податків, а оподаткування – це процес установлення і справляння податків. Тобто система оподаткування характеризується її елементами – платник, об’єкт

оподаткування, ставка тощо – та механізмом обчислення і сплати податків.

Податкова система кожної країни відображає її специфічні умови. У світі немає держав з тотожними податковими системами. Однак це не означає, що створення податкової системи і податкова політика ведуться спонтанно, як кому забажається. Є певні положення, які визначають підхід держави до цієї сфери своєї діяльності. Для того щоб податкова політика давала позитивні результати, необхідне наукове обґрунтування основ податкової системи.

Формування податкової системи ґрунтується на таких засадах: по-перше, системність, по-друге, установлення визначальної бази цієї системи і, по-третє, вихідних принципів.

Вимога системності полягає в тому, що всі податки мають бути взаємопов'язаними між собою, органічно доповнювати один одного, не вступати в суперечність із системою загалом та окремими її елементами. Системний підхід означає, що мають реалізовуватись обидві функції податків. З фіскального погляду податкова система повинна забезпечити гарантоване і стабільне надходження доходів у бюджет. З регулюючого погляду – забезпечувати державі можливість впливу на всі сторони соціально-економічного розвитку суспільства.

Податок – обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, який справляється з платника податків відповідно до норм ПК (п. 6.1 ПК). Обов'язкові елементи, що формують податок прописані в ст. 7 ПКУ.

Збір (плата, внесок) – обов'язковий платіж до відповідного бюджету, який справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок учинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значущих дій (п. 6.2 ПК).

Податкова система України – це сукупність загальнодержавних і місцевих податків та зборів, що справляються в порядку, установленому ПК.

Платники податків – це фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, отримують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і зобов'язані сплачувати податки та збори згідно з ПК (п. 15.1 ПК).

Об'єкт оподаткування – майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції постачання товарів (робіт, послуг) (п. 22.1 ПК).

База оподаткування – фізичне, вартісне або інше вираження об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка, яка використовується для визначення розміру податкового зобов'язання (п. 23.1 ПК).

Ставка податку – розмір податкових нарахувань на(від) одиницю виміру бази оподаткування (п. 25.1 ПК).

Податковий період – це період часу, з урахуванням якого обчислюються і сплачуються податки та збори (п. 33.1 ПК).

Базовий податковий (звітний) період – період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) і сплачувати до бюджету суми податків і зборів, крім випадків, передбачених ПК (п. 33.3 ПК).

Ключові поняття: податок, внесок, збір, мито, платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставка податку, порядок обчислення податку.

Література: [1]; [19]; [20]; [21]; [23]; [24].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.1.1

Необхідно:

пов'язати наведені поняття з їх визначеннями.

Дані для виконання

Термін	Визначення
Податок	А. Розмір податкових нарахувань на(від) одиницю виміру бази оподаткування
Платники податків	Б. Фізичне, вартісне або інше вираження об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка, яке використовується для визначення розміру податкового зобов'язання
Об'єкт оподаткування	В. Майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції постачання товарів (робіт, послуг)
База оподаткування	Г. Це фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, отримують (передають) об'єкти оподаткування або провадять

Термін	Визначення
	діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і зобов'язані сплачувати податки та збори згідно з ПК
Ставка податку	Д. Обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, який справляється з платника податків відповідно до норм ПК

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Вкажіть передумови виникнення та розвитку податків, їх призначення.
2. Перелічіть проблеми становлення податкової системи в історичній ретроспективі.
3. Вкажіть, яка роль податків у фіскальній політиці держави.
4. Опишіть, як оподаткування впливає на інвестиції та економічне зростання в Україні.
5. Перелічіть принципи оподаткування у світовій практиці.

Практичне заняття 1.2 СУТНІСТЬ ТА ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ

План

1. Податковий облік як елемент системи бухгалтерського обліку на підприємстві.
2. Предмет та методи податкового обліку.
3. Нормативне регулювання податкового обліку.
4. Характерні відмінності між податковим, фінансовим й управлінським обліком.
5. Методика організації податкового обліку на підприємствах.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.2 необхідно визначити, що податковий облік можна охарактеризувати як впорядковану систему збору, реєстрації та узагальнення зберігання й передачі інформації для визначення податкової бази для податку на основі даних первинних документів, згрупованих відповідно до порядку, передбаченого чинним податковим законодавством. Як правило, податковий облік здійснюється шляхом суцільного,

безперервного й документального обліку господарських операцій, пов'язаних з обчисленням податкової бази для конкретного податку.

Податковий облік має трирівневу структуру:

- 1-й — рівень первинних облікових документів;
- 2-й — рівень податкових реєстрів;
- 3-й — рівень податкової звітності з конкретного податку.

1. Організація податкового обліку має ряд передумов, від яких вона залежить, а саме: від державних нормативних актів, особливостей галузі та розміру підприємства, кваліфікації бухгалтерських кадрів і технічного забезпечення тощо.

2. Організаційний вплив на підсистему податкового обліку здійснюється в межах системи бухгалтерського обліку, яка є відкритою та постійно взаємодіє з іншими економічними системами як на підприємстві, так і за його межами.

3. На вхід системи податкового обліку, що зорганізується, подається правове, методологічне, методичне, інформаційне, кадрове, матеріальне та фінансове забезпечення, а на виході отримується економічна інформація.

4. Організація податкового обліку використовує не тільки специфічні прийоми та методи бухгалтерського обліку, але й методи інших наук, таких як теорія організації, кібернетика, теорія систем, біологія, ергономіка, соціологія, діловодство, математика, психологія, менеджмент.

5. Організація податкового обліку включає організацію ведення облікових записів та організацію роботи облікового апарату, які нерозривно пов'язані та залежать один від одного.

Ключові поняття: податковий облік, функції податкового обліку, платники податку, податкові агенти, податкові реєстри, податкова звітність.

Література: [23]; [24]; [25]; [26].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.2.1

Вказати результати порівняного аналізу складових понятійного апарату бухгалтерського, фінансового і податкового обліку.

Відмінності в методології податкового, фінансового й управлінського обліку

Відмінності	Фінансовий облік	Податковий облік	Управлінський облік
Обов'язковість ведення обліку			
Мета ведення обліку			
Користувачі інформації			
Методологічний базис			
Основні правила			
Прив'язка до часу, за який складається звітність			
Тип інформації, що відображається обліком			
Ступінь точності даних			
Періодичність складання звітності			
Призначення податкової звітності			
Терміни подання звітності			
Об'єкт звітності			
Відповідальність за правильність ведення обліку			
Відкритість облікових даних			

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Опишіть сутність, функції та елементи податків.
2. Охарактеризуйте податкову систему України та принципи її побудови.

3. Проаналізуйте поняття податкового обліку та його взаємозв'язок і розбіжності з бухгалтерським обліком.

4. Розкрийте сутність організації податкового обліку на об'єктах господарювання і його місце в системі оподаткування.

Практичне заняття 1.3 ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ПДВ

План

1. Платники ПДВ.
2. Об'єкти оподаткування ПДВ.
3. Ставки ПДВ та база оподаткування ПДВ.
4. Поняття про податкове зобов'язання та податковий кредит з ПДВ.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.3 доцільно розпочати з ознайомленням Податкового кодексу України.

Згідно з Податковим кодексом платником податку (ст. 180 ПК) є особа, що:

- проводить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням;
- зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;
- ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню;
- веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;
- проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, яке визнане безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця терміну зберігання, та майна, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходить у власність держави;
- відповідальна за внесення податку до бюджету об'єктів оподаткування на залізничному транспорті;
- особа-інвестор (оператор), який веде окремий податковий облік, пов'язаний з виконанням угоди про розподіл продукції.

У разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12

календарних місяців, сукупно перевищує 1 000 000 грн. (без урахування податку на додану вартість), така особа зобов'язана зареєструватися як платник податку у контролюючому органі за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) з дотриманням вимог, передбачених ст. 183 ПКУ, крім особи, яка є платником єдиного податку першої – третьої групи.

Ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах (ст. 193 ПКУ):

- а) 20 %;
- б) 0 %;
- в) 7 %;
- г) 14%.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг (ст.188 ПКУ) визначається, виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижчої від ціни придбання таких товарів/послуг, база оподаткування операцій з постачання самостійно виготовлених товарів/послуг не може бути нижчою звичайні ціни, а база оподаткування операцій з постачання необоротних активів не може бути нижчою від балансової (залишкової) вартості за даними бухгалтерського обліку, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни), за винятком:

- товарів (послуг), ціни на які підлягають державному регулюванню;

- газу, який постачається для потреб населення.

Податкове зобов'язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку у звітному періоді.

Датою виникнення податкових зобов'язань з поставки товарів (робіт, послуг) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше, або:

- дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку як оплата товарів (робіт, послуг), що підлягають поставці, а в разі поставки товарів (робіт, послуг) за готівкові грошові кошти – дата їх оприбуткування в касі платника податку, а за відсутності такої – дата інкасації готівкових коштів у банківській установі, що обслуговує платника податку;

- дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку.

Податковий кредит – це сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Датою виникнення права платника податку на віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше:

– дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг;

– дата отримання платником податку товарів/послуг, що підтверджено податковою накладною.

Ключові поняття: платники ПДВ, об'єкт ПДВ, ставки ПДВ, база оподаткування ПДВ, податкове зобов'язання, податковий кредит.

Література: [18]; [2]; [3]; [21].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.3.1

Підприємство реалізувало товарів на суму 18 000 грн. , балансова вартість товарів – 12 000 грн.

Розглянути два варіанти: перша подія – відвантаження товарів, перша подія – надходження попередньої оплати від покупця (авансу).

Завдання 1.3.2

Підприємство придбало у вітчизняного постачальника товари на суму 12 000 грн. (в т.ч. ПДВ).

Розглянути два варіанти: перша подія – надходження товарів, перша подія – попередня оплата постачальнику (аванс).

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте платників ПДВ.
2. Перелічіть ставки ПДВ.
3. Опишіть бази оподаткування ПДВ.
4. Розкрийте сутність понять «податковий кредит» та «податкове зобов'язання».

Практичне заняття 1.4 ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ПДВ

План

1. Податкова накладна: поняття, порядок складання та реєстрації.
2. Декларація з ПДВ: порядок складання та заповнення.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.4 слід знати, що з 17 вересня 2018 року використовується видозмінена форма податкової накладної відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 17.09.2018 р. №2763 «Про затвердження Змін до Наказу Міністерства фінансів України» від 31.12.2015 р. №1307 «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної».

Також з 01.01.2017 року змінено граничні строки реєстрації податкових накладних та розрахунку коригування до таких податкових накладних в ЄРПН. Тепер усе залежить від того, в якій (першій чи другій) половині місяця складено ПН/РК (табл. 1.4.1).

Таблиця 1.4.1

Граничні строки реєстрації податкових накладних

ПН/РК складено:	
— у першій половині місяця (тобто з 1 по 15 календарний день місяця включно)	до останнього дня (включно) місяця складання
— у другій половині місяця (тобто з 16 по останній день місяця включно)	до 15 календарного дня (включно) наступного місяця
Приклади. Без штрафів: — ПН/РК, складені з 1 по 15 січня, потрібно зареєструвати в ЄРПН до 31 січня 2021 року (включно); — ПН/РК, складені з 16 по 31 січня, потрібно зареєструвати в ЄРПН до 15 лютого 2021 року (включно).	

Реєстрацію ПН в ЄРПН підтверджує електронна квитанція в текстовому форматі, у якій указуються дата та час реєстрації. Продавець повинен одержати квитанцію протягом операційного дня після відправлення ПН до ЄРПН.

Якщо за якихось причин протягом операційного дня відповідна квитанція не приходить, то ПН вважається зареєстрованою в ЄРПН (абзац другий п. 11 Порядку № 1246).

Декларація з ПДВ складається та подається на підставі наказу МФУ №21 від 28.01.2016 року «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» (зі змінами та доповненнями). Наказ Мінфіну від 20.11.2019 р. № 488 підкоригував декларацію з ПДВ.

Звітний період може дорівнювати (п. 202.1 ПК):

- місяцю – тоді декларація подається протягом 20 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду;
- кварталу – у цьому випадку строк подання декларації – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду.

Ключові поняття: податкова накладна, граничні строки реєстрації податкової накладної, ліміт реєстрації, Декларація з ПДВ.

Література: [18]; [2]; [3]; [21].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.4.1

Згідно з договором купівлі-продажу від 27.02.2021 р. №52 підприємство ТОВ «Промінь» (платник ПДВ) відвантажило 12.04.2021 р. покупцю ФОП Короленко Олегу Олеговичу (платник ПДВ) продукцію власного виробництва, а саме: столи письмові в кількості 5 штук за ціною 2400 грн/шт., у т.ч. ПДВ – 400 грн. Загальна вартість постачання 12 000 грн у т.ч., ПДВ –2 000 грн. Заповнити податкову накладну №123.

Завдання 1.4.2

У січні 2021року підприємство здійснило такі операції, пов'язані з коригуваннями ПДВ:

- 11-го числа повернуло неякісний товар постачальнику придбаний у листопаді 2020 р. (ІПН 147741258852) на суму 5 000 грн, крім того ПДВ – 1 000 грн;

– 18-го числа уклало додаткову угоду з покупцем, яка була укладена у грудні 2020 р. (ПІН 123321456654), на підставі якої було збільшено вартість раніше поставленого товару на загальну суму 2 000 грн, крім того ПДВ – 400 грн.

Також, підприємство, що застосовує касовий метод обліку ПДВ, у січні 2021 року здійснило такі операції (податкові зобов'язання та податковий кредит відображалися за правилом першої події):

– продало товари платнику ПДВ (ПІН 123321123321) на суму 6 000 грн (у т. ч. ПДВ – 1 000 грн) і неплатнику ПДВ (умовний ПІН 100000000000) на суму 4 800 грн (у т. ч. ПДВ – 800 грн);

– придбало товари в платника ПДВ (ПІН 456654456654) на суму 3 600 грн. (у т. ч. ПДВ – 600 грн.).

Крім того, у січні 2021 року в підприємства виникло право на податковий кредит за придбаннями, облік яких ведеться за касовим методом у сумі 1 200 грн (у т. ч. ПДВ – 200 грн), на підставі податкової накладної, оформленої в грудні 2020 року (ПІН постачальника – 789987789987).

Заповнимо на підставі цих даних додаток 1 до декларації.

Завдання 1.4.3

У декларації за січень 2021 року платник ПДВ заявляє бюджетне відшкодування до повернення на поточний рахунок у банку. Від'ємне значення (ряд. 19) становить 58 000 грн. Із цієї суми постачальникам фактично сплачено 47 000 грн. Ліміт реєстрації на дату подання декларації – 52 000 грн. Податковий борг у підприємства відсутній.

Заповнити додаток 3 і розрахувати суму бюджетного відшкодування.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Опишіть порядок заповнення податкової накладної.
2. Вкажіть терміни реєстрації податкової накладної та розміри штрафів у разі несвоєчасної реєстрації її в ЄДРПН.
3. Охарактеризуйте складові ліміту реєстрації податкової накладної.
4. Охарактеризуйте декларацію з ПДВ.

Практичне заняття 1.5 **ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ З ПОДАТКУ НА** **ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ**

План

1. Платники податку на прибуток.
2. Об'єкти оподаткування податку на прибуток.
3. Ставки податку на прибуток.
4. Визначення бази обкладання податком на прибуток.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.5 варто відзначити, що платниками податку з числа резидентів є:

- суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
- управління залізниці, яке отримує прибуток від основної діяльності залізничного транспорту;
- підприємства залізничного транспорту та їх структурні підрозділи, які отримують прибуток від неосновної діяльності залізничного транспорту;
- неприбуткові установи та організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності та/або доходів, що підлягають оподаткуванню відповідно до цього розділу;
- відокремлені підрозділи платників податку, за винятком представництв.

Платниками податку з числа нерезидентів є:

- юридичні особи, що створені в будь-якій організаційно-правовій формі, та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України;
- постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників.

Об'єктом оподаткування є :

- 1) прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення/зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку/збитку), визначеного у фінансовій звітності

підприємства відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ, на різниці, які виникають відповідно до роз. III ПКУ.

2) дохід за договорами страхування, визначений згідно з пп. 141.1.2 ПКУ.

3) дохід (прибуток) нерезидента, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.4 ПКУ, з джерелом походження з України.

4) дохід суб'єктів, які здійснюють випуск та проведення лотерей згідно з п. 141.8 ПКУ.

5) дохід операторів, отриманий від букмекерської діяльності, азартних ігор (у т.ч. казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.5 ПКУ.

Базова (основна) ставка податку – 18 %.

Якщо бухгалтерський дохід (за вирахуванням непрямих податків) за останній рік не перевищує 20 млн. грн, підприємство може обирати - застосовувати різниці чи ні. Якщо підприємством буде вирішено не застосовувати різниці (окрім збитків минулих років) – не застосовувати їх доведеться, поки дохід не перевищить 20 млн грн. Водночас прийняти це рішення платник може лише один раз протягом безперервної сукупності років, у яких дохід не перевищує 20 млн грн. Протягом наступних років коригування не застосовуватимуться (окрім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових років). Щойно дохід за податковий рік становитиме понад 40 млн. грн, доведеться, починаючи із такого року під час визначення об'єкта оподаткування, застосовувати коригування.

Ключові поняття: платники податку на прибуток, об'єкт оподаткування податком на прибуток, ставка податку на прибуток.

Література: [18]; [4]; [17]; [21]; [22]; [25].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.5.1

Виручка від реалізації продукції складає 120 000 грн. При цьому матеріальні витрати підприємства склали 60 000 грн. Витрати з оплати праці робітникам склали 10 000 грн. Знайти прибуток, податок на прибуток та чистий дохід.

Завдання 1.5.2

Нарахувати податок на прибуток підприємства за рік на підставі наведених даних.

Витрати за звітний період: сировина і матеріали з ПДВ 480 790,00 грн. Нарахована заробітна плата основним робітникам 23 600,00 грн. Нарахований єдиний внесок 1 897,00 грн. Процентні витрати за кредитно-депозитними операціями 800,00 грн. Амортизація основних виробничих засобів 1 400,00 грн.

Доходи: виручка від операційної діяльності 470 700,00 грн. Одержані дивіденди з акцій 8 300,00 грн. Доходи від оренди майна 2169,00 грн. Сума ПДВ 8 000,00 грн.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Перелічіть платників податку на прибуток та охарактеризуйте їх.
2. Вкажіть об'єкти оподаткування та ставки, які з них утримуються.
3. Опишіть доходи, які включаються під час розрахунку 40 млн. грн межі.

Практичне заняття 1.6 ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

План

1. Обчислення податку на прибуток та податкові різниці.
2. Визначення суми витрат (доходу) з податку на прибуток в бухгалтерському обліку.
3. Порядок заповнення декларації з податку на прибуток підприємств.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.6 студенту слід звернути особливу увагу на те як обчислюється податок на прибуток в податковому обліку, а саме:

Прибуток = Фінансовий результат до оподаткування в фінансовій звітності підприємства, який відображений в рядку 2 290 (прибуток) або рядку 2 295 (збиток) Звіту про фінансові результати форма №2 +/- різниці, які визначені в ПКУ ст.138, 139, 140 (у разі

нарахування амортизації; резервів (забезпечень); під час фінансових операцій; від'ємне значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

Порядок розрахунку витрат (доходу) з податку на прибуток в бухгалтерському обліку визначає П(С)БО 17 «Податок на прибуток».

Витрати (доходи) з податку на прибуток – це загальна сума витрат (доходів) з податку на прибуток, що складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

Відстрочений податковий актив – це сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в подальших періодах внаслідок:

- тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню;
- перенесення податкового збитку, не включеного в розрахунок зменшення податку на прибуток у звітному періоді;
- перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Відстрочене податкове зобов'язання визначається як сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в подальших періодах з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Розмір відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань формується за рахунок тимчасових різниць.

Тимчасова податкова різниця – різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності й податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

Під час заповнення декларації слід використовувати форму декларації з податку на прибуток затверджену наказом Мінфіну від 20.10.2015 р. №897 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказом Мінфіну від 19.10.2018 р. № 842).

Ця форма призначена для всіх категорій платників податку на прибуток, у тому числі для страховиків, банків, букмекерів, підприємств, що займаються лотереями й азартними іграми, постійних представництв нерезидентів та виробників сільгосппродукції.

Разом із річною прибутковою декларацією усі платники податків зобов'язані подати річну фінансову звітність за поточний рік (п. 46.2 ПКУ).

Разом із декларацією подають в обов'язковому порядку:

– малі підприємства – Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м);

– мікропідприємства – Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс);

– усі інші юридичні особи (великі й середні підприємства) – звітність за повною формою, яка включає:

– Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1);

– Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2);

– Звіт про рух грошових коштів (форма № 3);

– Звіт про власний капітал (форма № 4);

– Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5).

Відповідальність за неподання або несвоєчасне подання декларації з податку на прибуток встановлює п. 120.1 ПКУ.

Якщо ви не подали або порушили терміни подання декларації вперше, тоді вам загрожує штраф у розмірі 170 грн.

А якщо ви порушник «зі стажем» і впродовж року вас уже притягали до відповідальності за те саме порушення, тоді розмір штрафу становитиме вже 1 020 грн.

Ну а що буде в разі неподання фінансової звітності, ми вже згадували раніше: податківці можуть просто не прийняти вашу декларацію, зважаючи на відсутність її невід'ємної частини.

Ключові поняття: відстрочені податкові активи, відстрочені податкові зобов'язання, тимчасові різниці.

Література: [18]; [4]; [17]; [21]; [22]; [25].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.6.1

У рядках форми №2 «Звіт про фінансовий результат» ТОВ «Полісся» значаться такі суми:

рядок 2000 (без непрямих податків) – 4 597 300 грн;

рядок 2120 – 680 200 грн. рядок 2220 – 700 000 грн;

рядок 2240 – 15 499 грн;

рядок 2290 – 759 593 грн.

Нарахована амортизація в бухгалтерському обліку склала 489 851 грн. Інформація щодо нарахованої амортизації в податковому обліку показана в додатку АМ.

У 2021 р. підприємство створило резерв на виконання гарантійних зобов'язань в сумі 14 000 грн (Дт 93 - Кт 473). За 2021 рік фактично було використано 12 500 грн з цього резерву (Дт 473 - Кт 20, 631, 651, 661, 28). Сума витрат на формування резерву сумнівних боргів – 46 000 грн (Дт 944 Кт 38). За 2021 рік весь резерв було використано для списання заборгованості, а також було списано довгострокову дебіторську заборгованість понад резерв у сумі 11 900 грн (Дт 977 Кт 183).

При цьому сума списаної дебіторської заборгованості, що підпадає під визначення п. 14.1.11 ПКУ, становить 53 400 грн – це заборгованість, за якою минув строк.

На підставі даних заповнити декларацію з податку на прибуток за звітний рік.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте податкові різниці визначенні ст. 138, 139 та 140 Податкового кодексу України.
2. Опишіть алгоритм розрахунку тимчасових податкових різниць.
3. Розкажіть про порядок заповнення декларації з податку на прибуток.

Практичне заняття 1.7 ВІДОБРАЖЕННЯ В ПОДАТКОВОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ

План

1. Платники податку на доходи фізичних осіб.
2. Об'єкт оподаткування податку на доходи фізичних осіб.
3. Ставки податку на доходи фізичних осіб.
4. Порядок та строки сплати податку на доходи фізичних осіб.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.7 студентам слід знати, що порядок нарахування податку з доходів фізичних осіб визначається у розділі IV ПКУ.

Платниками податку з доходів фізичних осіб є:

– резиденти, які отримують як доходи з джерелом їх походження з території України, так і іноземні доходи;

– нерезиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження з території України.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

Об'єкт оподаткування залежить від категорії платника податків і визначений ст. 163 ПК.

Об'єкт обкладення військовим збором такий самий, як і для ПДФО (п. 1.2 п. 16 1 підрозд. 10 розд. XX ПК).

Для більшості видів доходів ставка стала єдиною – 18 % і не залежить від розміру одержуваного доходу. Однак для окремих видів доходів ст. 167 та іншими нормами розд. IV ПК встановлено інші ставки.

Ставка військового збору становить 1,5 % об'єкта оподаткування.

Згідно з пп. 168.4.1 ПК ПДФО, утриманий із доходів фізичних осіб (як резидентів, так і нерезидентів), зараховується до бюджету відповідно до БК. При цьому ст. 64 БК передбачено, що ПДФО, який сплачується податковим агентом – юридичною особою (його філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) або представництвом нерезидента-юрособи, зараховується до відповідного місцевого бюджету за місцезнаходженням цього податкового агента в обсягах податку, нарахованого на виплачені фізичній особі доходи.

Відповідно до пп. 1.4 п. 16 1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ нарахування, утримання та сплата (перерахування) військового збору до бюджету здійснюються за ставкою 1,5 % у порядку, встановленому ст. 168 ПК, тобто за тими ж правилами, що й ПДФО. При цьому є виняток: якщо в підприємства є неуповноважені відокремлені підрозділи, то порядок сплати до бюджету ПДФО, передбачений пп. 168.4.3 ПК, не застосовується до військового збору.

Ключові поняття: платники ПДФО, об'єкт та база оподаткування ПДФО, ставка ПДФО.

Література: [18]; [5]; [6]; [20]; [21].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.7.1

Заробітна плата І.І. Іванова, який працює кур'єром на підприємстві "Веста", складає 3700 грн. Розрахувати величину податку на доходи фізичних осіб, якщо відомо, що І.І.Іванов є інвалідом III групи.

Завдання 1.7.2

Заробітна плата працівниці підприємства «Ліс» Л.О. Петренко за вересень поточного року становила 5 700 грн. Вона є матір'ю, яка має трьох дітей віком до 18 років. До бухгалтерії підприємства нею було подано заяву та відповідні документи на застосування податкової соціальної пільги.

Розрахувати податок на доходи фізичних осіб, який необхідно перерахувати до бюджету із заробітної плати за вересень поточного року.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте платників податку на доходи фізичних осіб.
2. Опишіть види доходів фізичних осіб та ставки, що застосовуються до цих доходів.
3. Розкажіть про порядок та строки сплати податку на доходи фізичних осіб.

Практичне заняття 1.8

ВДОБРАЖЕННЯ В ПОДАТКОВОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ

План

1. Податкова соціальна пільга з податку на доходи фізичних осіб.
2. Перерахунок податку на доходи фізичних осіб.
3. Форма №1-ДФ: порядок заповнення та подання.
4. Податкова знижка з податку на доходи фізичних осіб.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення питань практичного заняття 1.8 необхідно знати, що нормами ПКУ окремим категоріям платників податків дозволено зменшити свій оподатковуваний дохід на податкову соціальну пільгу (далі – ПСП). При цьому слід дотримуватися правил її застосування, оскільки неправильний розрахунок оподаткованого доходу призводить до штрафних санкцій.

Платники податків можуть скористатися ПСП у разі виконання низки умов, визначених у п. 169.1 ПКУ.

Для одержання ПСП працівник повинен подати роботодавцю (пп. 169.2.2 ПК):

- заяву про самостійний вибір місця застосування ПСП. На сьогодні форму заяви не затверджено, тому її можна скласти в довільній формі;

- документи, що підтверджують право на ПСП, згідно з переліком, установленим Порядком № 1227 (Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги, затверджений постановою КМУ від 29.12.2010 р. № 1227).

Перерахунок ПДФО здійснюється з метою:

- виконання умов про обмеження граничного розміру зарплати за звітний місяць, який надає право платнику податків на застосування ПСП;

- проведення перевірки (уточнення) наявності в платника податків підстав для застосування ПСП;

- уточнення правильності нарахування ПДФО за кожний окремий податковий місяць.

ПКУ передбачено два види перерахунку ПДФО: обов'язковий і добровільний.

Що стосується податкової звітності, то правила складання та подання форми №1-ДФ установлені ПКУ і Наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 р. № 4 «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма №1-ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку».

Форму № 1- ДФ подають до органу ДФС усі без винятку особи зі статусом податкового агента, які нараховують (виплачують) фізособі дохід, утримують із такого доходу ПДФО та військовий збір і сплачують їх до бюджету від імені фізособи –

одержувача цього доходу. Форма № 1ДФ подається окремо за кожний квартал протягом 40 календарних днів, що настають за останнім днем звітного кварталу.

Щоб отримати податкову знижку (далі – ПЗ), платники податків повинні подати декларацію про майновий стан і доходи.

Податкова знижка для фізосіб, які не є суб'єктами господарювання, – це документально підтверджена сума (вартість) витрат, понесених платником податків у зв'язку із придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшити його загальний річний оподатковуваний дохід, отриманий у вигляді зарплати (пп. 14.1.170 ПК).

На практиці ПЗ надає право на перерахунок ПДФО, утриманого із заробітної плати фізособи протягом звітного року. У результаті такого перерахунку їй може бути повернута частина утриманого податку.

При цьому військовий збір, утриманий із зарплати, у розрахунку ПЗ не бере участі. Не можуть скористатися ПЗ особи, які одержують виключно доходи, відмінні від зарплати (наприклад, доходи від здійснення підприємницької та незалежної професійної діяльності; грошове забезпечення військовослужбовців; винагорода за цивільно-правовим договором та ін.). Але якщо крім перелічених доходів платники податків одержували ще й зарплату, то в межах її суми вони можуть претендувати на ПЗ.

Зверніть увагу, що загальна сума нарахованої ПЗ не може перевищувати нараховану за звітний рік заробітну плату, що є базою обкладення ПДФО (пп. 166.4.2 ПК).

Ключові поняття: перерахунок ПДФО, податкова соціальна пільга з ПДФО, звітність ПДФО.

Література: [18]; [5]; [6]; [20]; [21].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 1.8.1

Петрук Іван Миколайович (реєстраційний номер облікової картки платника податку 1234567890) 23.02.2021 року подає до ДПІ у м. Чернівці ГУ ДФС у Чернівецькій області за 2019 рік звітну «Податкову декларацію про майновий стан і доходи» для отримання податкової знижки р ПДФО відповідно до пп.166.3.3 ПКУ (сплата за навчання в 2020 р. у ВНЗ 26 880,00 грн).

Його податкова адреса: Чернівецька область, м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, буд. 10.

Протягом звітного періоду він отримав такі доходи:

1. Здача квартири в оренду – 24 000,00 грн.
2. Нарахована заробітна плата – 175 000,00 грн.
3. Отримана матеріальна допомога від профспілкової організації (кошти виділенні на лікування) – 952,28 грн.

Квартира, яку І.М. Петрук здає в оренду знаходиться за адресою: м. Чернівці, вул. Харківська, буд.3, кв.55, набуття у власність – 2013 рік, загальна площа – 66 м².

Завдання 1.8.2

ФОП на загальній системі оподаткування Палагнюк Світлана Іванівна (реєстраційний номер облікової картки платника податку 1234567891) 23.02.2020 року подає до ДПІ у м. Чернівці ГУ ДФС у Чернівецькій області за 2020 рік звітну «Податкову декларацію про майновий стан і доходи».

Її податкова адреса: Чернівецька область, м. Чернівці, вул. Головна, буд. 5, кв.3.

Протягом звітного періоду вона отримала такі доходи: у Польщі злоті на суму – 579 514,30 грн; сума одержаного доходу від роздрібної торгівлі іншими товарами господарського призначення в спеціалізованих магазинах (КВЕД 47.5) – 1 339 458,37 грн.

Витрати підтверджені документально: вартість ТМЦ, що реалізовано – 465 932,00 грн; витрати на оплату праці – 108 675,00 грн; інші витрати – 409 090,65 грн; амортизаційні відрахування з обладнання – 625,00 грн. На початок звітного періоду вартість об'єкта складала 3 125,00 грн.

За даними Книги обліку доходів і витрат платник податку розрахував і сплатив ПДФО до бюджету протягом звітного року – 65 950,00 грн.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте кожен вид податкової соціальної пільги на доходи фізичних осіб.
2. Вкажіть коли необхідно проводити обов'язковий та добровільний перерахунок ПДФО.
3. Охарактеризуйте порядок заповнення форми №1-ДФ.
4. Вкажіть, за яких умов виникає право на податкову знижку.

Модуль 1

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ЗВІТНІСТЬ ЗА ІНШИМИ ПОДАТКАМИ І ЗБОРАМИ

Практичне заняття 2.1

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

План

1. Платники, об'єкт і база оподаткування та ставки акцизного податку.
2. Порядок обчислення податку на товари, що реалізуються на митній території України.
3. Ввезення на митну територію України імпортованих алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

Основні теоретичні відомості

Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами.

Підакцизні товари (продукція) – це товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які встановлено ставки акцизного податку.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- нафтопродукти, скраплений газ;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

Платники акцизного податку - це:

- особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.
 - суб'єкт господарювання або фізична особа, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України.
- Об'єктами оподаткування акцизним податком є операції з:
- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;
- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України.

Відносно оподаткування акцизним податком окремих видів підакцизних товарів (продукції) застосовуються наступні ставки:

- адвалорні (у процентах до обороту реалізації товару (продукції));
- специфічні (у твердих сумах з одиниці товару);
- одночасно адвалорні та специфічні (оподатковуються тютюнові вироби).

Базою оподаткування у разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок є:

- вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;
- вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;
- вартість реалізованої електричної енергії без податку на додану вартість;
- вартість (з податком на додану вартість та без урахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів) підакцизних товарів, що реалізовані суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю.

Митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України, визначається відповідно до Митного кодексу України.

Під час визначення бази оподаткування перерахунок іноземної валюти на національну валюту здійснюється за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на дату подання до митного органу митної декларації до митного оформлення.

У разі обчислення податку із застосування специфічних ставок з вироблених на митній території України або ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є їх величина, визначена в одиницях виміру, ваги, об'єму, кількості товару, об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

Ключові поняття: підакцизні товари, акцизний податок, адволярні ставки, специфічні ставки, податкове зобов'язання з акцизного податку.

Література: [18]; [7]; [8]; [21]; [22].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.1.1

Договірна ціна виробу 100 грн. Виріб є підакцизним. Акцизний податок включений у відпускну ціну – 20 грн.

Знайти відпускну ціну виробу, включаючи акцизний податок і ПДВ.

Завдання 2.1.2

Підприємство відвантажило горілку покупцю в обсязі 150 л. Контрактна вартість становить 5 080 грн без ПДВ. Ставка акцизного податку становить 27 грн за 1 л.

Завдання 2.1.3

На територію України ввозиться 50 000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки – 0,5 л. Міцність горілки – 40%.

Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку складає 35 грн за 1л 100 % спирту.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте поняття «акцизний податок».
2. Охарактеризуйте об'єкти акцизного податку.
3. Перелічіть ставки акцизного податку та дайте їм загальну характеристику.

Практичне заняття 2.2

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

План

1. Порядок і строки сплати податку.
2. Порядок складання та подання Декларації з акцизного податку та додатків до неї.
3. Акцизна накладна: порядок складання та реєстрації в СЕА.

Основні теоретичні відомості

Вивчаючи дане питання, студенту слід знати, що акцизна накладна – це основний документ, який призначений для контролю сплати акцизу з пального та спирту етилового (далі – АН). Платник акцизного податку складає АН для оформлення таких операцій (або господарських ситуацій) з паливом та етиловим спиртом:

- ввезення на митну територію (з 01.07.2019 р.);
- реалізація та/або використання для виробництва непідакцизної продукції;
- власне споживання;
- втрата у межах норми втрат або понад межі;
- псування, знищення пального внаслідок аварії, пожежі, повені, інших форс-мажорних обставин чи інших причин, що непов'язані з природним результатом; випаровування в процесі виробництва, обробки, переробки, зберігання або транспортування;
- виробництво в споживчій тарі ємністю до 5 літрів (включно, для пального), а для етилового спирту для медичних цілей – у флаконах не більше 100 куб. см.

Студентам слід знати, що базовий податковий період для сплати податку відповідає календарному місяцю.

Основним документом, який регламентує складання та подання декларації з акцизного податку, є наказ Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 14, яким затверджено Порядок заповнення та подання декларації з акцизного податку.

Декларація складається із загальної частини, що містить необхідні обов'язкові реквізити платника, та шести розділів, що складаються платниками залежно від виду підакцизних товарів, додатків розрахунків для обчислення суми податку залежно від виду встановлених ставок акцизного податку, а також розділу, що заповнюється працівниками Державної фіскальної служби України після подачі декларації.

Ключові поняття: строки сплати підакцизного податку, акцизна накладна, декларація акцизного податку.

Література: [18]; [7]; [8]; [21]; [22].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.2.1

СПД Петров Іван Іванович (реєстраційний номер облікової картки 12345678), який проживає в м. Київ по вул. Щербакова, 1 здійснює роздрібну торгівлю (пп 212.1.11 ПКУ) тютюновими виробами, пивом, лікєро-горілчаною продукцією та пальним в емкостях до 20 літрів в двох ларьках за адресою:

м. Вишневе, вул. Леніна, 5 (Код КОАТУУ 3222410600);

м. Боярка, вул. Щорса, 15 (Код КОАТУУ 3222410300).

У ларьку за адресою м. Вишневе, вул. Леніна, 5 за лютий 2021 року продано:

тютюнових виробів на суму 300 000,00 грн,

пива на суму 180 000,00 грн,

лікєро-горілчаної продукції на суму 209 000,08 грн.

бензину моторного – 500 л.;

палива моторного альтернативного – 300 л.

У ларьку за адресою м. Боярка, вул. Щорса, 15 за лютий 20XX року продано:

тютюнових виробів на суму 80 000,00 грн,

лікєро-горілчаної продукції на суму 158 555,51 грн;

бензину моторного – 900 л.;

палива моторного альтернативного – 200 л.

Ставка податку: з алкоголю – 5 %, з пального – 0,042 євро.

Курс НБУ, визначений згідно з абзацем другим пункту 217.3 статті 217 розділу VI Податкового Кодексу – 25,462988 грн.

Заповнити декларацію акцизного податку.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Перелічіть строки подачі акцизної звітності при реалізації різних видів підакцизних товарів.

2. Дайте загальну характеристику акцизній накладній.

3. Охарактеризуйте Декларацію з акцизного податку та додатки до неї.

Практичне заняття 2.3

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ –СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

План

1. Порядок реєстрації платника єдиного податку.

2. Групи платників єдиного податку.

3. Ставки єдиного податку.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення теми студент повинен знати, що суб'єкт господарювання (далі – СГ) на будь-якому етапі ведення господарської діяльності може зареєструватися платником єдиного податку (далі – ЄП). Порядок реєстрації єдинником визначено п.298.1 ПКУ і Наказом № 308.

Згідно з п. 291.4. Податкового кодексу України, суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:

перша група – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року;

друга група – фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року;

третья група – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року.

група четверта застосування ЄП – справа добровільна. Обрати його може суб'єкт господарювання, що дотримується низки вимог: є сільгосптоваровиробником; у якого частка сільгосптоваровиробництва за попередній податковий (звітний) рік

дорівнює або перевищує 75 %; який має сільгоспугіддя та/або землі водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності або надані йому в користування, зокрема на умовах оренди.

Ключові поняття: групи платників єдиного податку, ставки єдиного податку, спрощена система оподаткування.

Література: [18]; [9]; [21]; [22]; [23]; [26].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.3.1

ФОП – платник ЄП групи 3 – комісіонер. 11.01.2021 р. отримав 7 000 грн готівкою за реалізацію товарів, отриманих на комісію (транзитні кошти). У цей день він перерахував їх комітенту. 15.01.2021 р. отримав 17000 грн. у безготівковій формі за реалізацію власного товару. 18.01.2021 р. довелося повернути 2 000 грн, отримані 15.01.2021 р. (помилкова сума). 29.01.2021 р. на поточний рахунок отримано комісійну винагороду від комітента у сумі 1 000 грн.

Період/ пояснення	Дохід від провадження діяльності				Відхилення		
	Вартість проданих товарів, виконаних робіт, наданих послуг (виручка)			Вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг)	Всього (гр.4+ гр.5)	Вид	Сума
	Сума	Вирахування з доходу	Скоригова на сума доходу гр.2 – гр. 3				
1		3	4	5	6	7	
Січень 2021							
У т.ч. готівка							
Безготівка							
Комітенту							
Повернен я оплат							

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте поняття «платники єдиного податку».
2. Охарактеризуйте кожну групу платників єдиного податку.
3. Поясніть особливості встановлення ставок для різних груп платників єдиного податку.

Практичне заняття 2.4

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ – СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

План

1. Облік доходів юридичних осіб – єдинників третьої групи.
2. Звітність юридичних осіб – єдинників третьої групи.
3. Відповідальність платника єдиного податку.

Основні теоретичні відомості

Розглядаючи питання цієї теми, студенти мають пам'ятати, що дохід юридичної особи – єдинника третьої групи повинен визначатися на підставі даних спрощеного бухгалтерського обліку про доходи і витрати з урахуванням положень п. 44.2 і 44.3 ПКУ. При цьому в п. 44.2 ПКУ сказано, що з метою розрахунку об'єкта обкладення ЄП єдинники повинні вести такий спрощений бухоблік за спеціальною методикою, яка затверджена центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової і митної політики. А нормами п. 44.3 ПКУ передбачено обов'язок платника податків зберігати первинні документи, на підставі яких визначаються його доходи і витрати.

Для цілей оподаткування юрособи – єдинники третьої групи повинні визначати дохід за правилами ст. 292 ПК, а підтверджувати його суму – відповідними первинними документами.

Студенти мають засвоїти, що водночас для цілей складання фінзвітності такі єдинники повинні визнавати доходи і витрати за правилами національних стандартів бухобліку (п. 10 П(С)БО 25). Вони ведуть звичайний бухоблік із застосуванням: або спрощеного Плану рахунків, затвердженого Наказом № 186; або Плану рахунків, затвердженого Наказом № 291. При цьому єдинники мають право (але не зобов'язані) (п. 8 розд. I П(С)БО 25):

- обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю (без урахування переоцінки та зменшення корисності);
- не створювати в обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- поточну дебіторську заборгованість включати в підсумок балансу за її фактичною сумою (без коригування на резерв сумнівних боргів).

У наказі про облікову політику підприємства повинні відображатися вибір Плану рахунків і моделі обліку необоротних активів, забезпечень і дебіторської заборгованості.

Під час вивчення питання щодо заповнення декларації студенти мають знати, що юрособи – єдинники третьої групи подають Податкову декларацію платника єдиного податку (юридичної особи) за формою, затвердженою Наказом № 578.

Ключові поняття: доходи фізичних та юридичних осіб пилників єдиного податку, звітність платників єдиного податку.

Література: [18]; [9]; [21]; [22]; [23]; [26].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.4.1

ФОП 1 групи, Іванов Іван Іванович здає звітність за 2020 звітний рік до ДПІ у м. Черкасах Головного управління ДФС у Черкаській області.

Його податкова адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, буд. 56, кв.17. Реєстраційний номер облікової картки: 1234567890. Код згідно з КВЕД – 47.82 «Роздрібна торгівля з лотків і на ринках текстильними виробами, одягом і взуттям».

Протягом звітного періоду І.І. Іванов здійснював щомісячні авансові внески у сумі 210,30 грн. Його обсяг доходу за звітний (податковий) період склад 250 000,00 грн.

Декларація подана 19.02.2021 р. самостійно суб'єктом господарювання. Заповнити декларацію для ФОП 1 групи.

Завдання 2.4.2

ФОП 2 групи, Петров Петро Петрович здає звітність за 2020 звітний рік до ДПІ у м. Черкасах Головного управління ДФС у Черкаській області.

Його податкова адреса: м. Черкаси, вул. Верхня Горова, буд. 68, кв.20. Реєстраційний номер облікової картки: 1234567890. Код згідно з КВЕД – 47.99 «Інші види роздрібною торгівлі поза магазинами». Протягом звітного періоду П.П. Петров здійснював щомісячні авансові внески у сумі 944,60 грн. Його обсяг доходу за звітний (податковий) період склад 1 250 000,00 грн.

Декларація подана 26.02.2021 р. самостійно суб'єктом господарювання. Заповнити декларацію для ФОП 2 групи.

Завдання 2.4.3

ФОП 3 групи, Семенов Семен Семенович здає звітність за 2020 звітний рік до ДПІ у м. Черкасах Головного управління ДФС у Черкаській області.

Його податкова адреса: м. Черкаси, вул. Дахнівська, буд. 243. Реєстраційний номер облікової картки: 1234567890. Код згідно з КВЕД – 68.20 «Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого майна». С.С. Семенов застосовує ставку до квартального доходу у розмірі 5 %. Його обсяг доходу за 4 квартал 2020 року склав 967 000,00 грн. Податкове зобов'язання з єдиного податку нараховане за попередній звітний (податковий) період склало 40 000,00 грн.

Декларація подана 22.01.2021 р. самостійно суб'єктом господарювання. Заповнити декларацію для ФОП 3 групи.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Наведіть порядок сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.
2. Вкажіть, який податковий період подачі декларації.
3. Перелічіть, до яких органів подається декларація з єдиного податку.

Практичне заняття 2.5 ПОДАТКИ НА МАЙНО

План

1. Платники, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Об'єкт, база оподаткування та ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
3. Обчислення податку фізичними та юридичними особами.

Основні теоретичні відомості

Під час вивчення теми варто відзначити, що згідно з 266.1 ПКУ платниками податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.

До того ж, потрібно звернути увагу на те, що об'єктом оподаткування згідно з п. 266.2 ПКУ є об'єкт житлової та

нежитлової нерухомості, в тому числі його частка. Оподатковується як житлова нерухомість (квартира, будинок), так і нежитлова нерухомість (гаражі, майстерні, господарські будівлі – сараї, хліві, літні кухні, вбиральні, погребі тощо).

Згідно з п. 266.3 ПК базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлового та нежитлового нерухомого майна.

Для фізичних осіб база обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Юридичні особи обчислюють базу самостійно, виходячи із загальної площі кожного окремого об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на цей об'єкт.

Платити за свою нерухомість будуть не всі, а тільки ті власники квартир та будинків, площа яких перевищує 60 та 120 метрів квадратних відповідно (або будинки і квартири загальною площею в 180 “квадратів”). Та й сам податок буде нараховуватись тільки на площу, яка перевищує указані метри квадратні.

Згідно з п. 266.5 ПК ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування.

Ключові поняття: платники податку на нерухомість, ставки податку на нерухомість, пільги податку на нерухомість.

Література: [18]; [10]; [11]; [12]; [21]; [23].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.4.1

Сім'я складається з п'яти осіб: чоловік, дружина і троє неповнолітніх дітей.

Дружина володіє 2 квартирами та дачею:

1. Квартира загальною площею 70 кв. метрів;

2. Квартира загальною площею 60 кв. метрів;

3. Дача – 160 кв. метрів.

Чоловік володіє 1 квартирою й будинком:

1. Квартира загальною площею 60 кв. метрів;

2. Будинок загальною площею 80 кв. метрів.

Розрахувати, яку суму податку сплатить чоловік та дружина за 20XX рік.

Завдання 2.4.2

Товариство з обмеженою відповідальністю «Рубін» (податковий номер платника податків 112233445, КВЕД 68.20), яке знаходиться за адресою: м. Бориспіль, вул. Великопромінська, 31а, індекс 08300 (КОАТУУ органу місцевого самоврядування - 3210500000) подає до Бориспільського управління ГУ ДФС у Київській області звітну Податкову декларацію з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на 2021 рік, 03.02.2021 року.

ТзОВ «Рубін» має таку нерухомість:

- Будівля офісна загальною площею 300,00 кв. метрів.

- Ангар загальною площею 250,00 кв. метрів.

За рішенням місцевої ради на 2021 рік встановлені ставки податку на нерухомість у розмірі 1,0 % МЗП – за об'єкти житлової нерухомості та 1,5 % МЗП – за об'єкти нежитлової нерухомості.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте платників, об'єкт та базу оподаткування.

2. Вкажіть розмір ставки даного податку.

3. Розкажіть хто самостійно розраховує податок.

Практичне заняття 2.6 ПОДАТКИ НА МАЙНО

План

1. Платники транспортного податку.

2. Об'єкт, база оподаткування та ставки транспортного податку.

3. Обчислення податку фізичними та юридичними особами.

Основні теоретичні відомості

У цій темі студент має знати, що платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які згідно з чинним законодавством мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування.

Об'єктом оподаткування транспортним податком є легкові автомобілі (абзац перший пп. 267.2.1 ПКУ):

- середньоринкова вартість яких перевищує 375 мінімальних зарплат (МЗП) на 1 січня звітного року;

- з року випуску яких пройшло не більше ніж 5 років включно.

Базою оподаткування є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 грн за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Студенту також слід звернути увагу, що обчислення суми податку з об'єкта/об'єктів оподаткування фізичних осіб здійснюється контролюючим органом за місцем реєстрації платника податку.

Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 20 лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцем реєстрації об'єкта оподаткування декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально.

Ключові поняття: платники транспортного податку, база оподаткування, ставка податку, звітний період.

Література: [18]; [10]; [11]; [12]; [21]; [23].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.6.1

ПАТ «Калина» (податковий номер платника податків 23678918, КВЕД 62.01), яке знаходиться за адресою: м. Київ, вул. Комарова, 1, індекс 03058 (КОАТУУ органу місцевого самоврядування - 8038900000) подає Декларацію з транспортного податку на 2021 базовий (річний) період до ДПІ Солом'янського району м. Київ.

Станом на 01.01.2021 р. підприємство є власником двох дорогих легкових автомобілів:

Toyota Land Cruiser 200 (дата виготовлення – 02.2019 р., а середньоринкова вартість на 01.01.2021 р. становить 2,7 млн грн);

Mercedes-Benz GLS63 AMG (дата виготовлення – 07.2017 р., а середньоринкова вартість на 01.01.2021р. становить 2,8 млн грн).

Обидва авто входять до переліку Мінекономрозвитку як об'єкти оподаткування транспортним податком.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте платників, об'єкт та базу оподаткування.
2. Вкажіть розмір ставки даного податку.
3. Розкажіть, хто самостійно розраховує податок.

Практичне заняття 2.7 РЕНТНА ПЛАТА, ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ТА ІНШІ ПОДАТКИ

План

1. Рентна плата.
2. Екологічний податок.

Основні теоретичні відомості

Вивчаючи цю тему, студентам слід враховувати, що рентна плата є загальнодержавним податком, який справляється за користування надрами для видобування корисних копалин; за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; за користування радіочастотним ресурсом України; за спеціальне використання води; за спеціальне використання лісових ресурсів; за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

Рентна плата складається з:

- 1) рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин;
- 2) рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- 3) рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України;

- 4) рентної плати за спеціальне використання води;
- 5) рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;
- 6) рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

Необхідно звернути увагу на те, що екологічний податок відповідно до Податкового кодексу України є загальнодержавним обов'язковим платежем, що справляється з фактичних обсягів викидів в атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднювальних речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року.

Ключові поняття: складові рентної плати, платники рентної плати, платники екологічного податку.

Література: [18]; [13]; [14]; [21]; [22].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.7.1

Визначити рентну плату за спеціальне використання водних ресурсів підприємством за такими даними:

- встановлений ліміт використання водних ресурсів 4 000 м³;
- обсяг фактично використаної води 4 500 м³;
- норматив збору з поверхневих водних об'єктів 30,00 грн/100 м³.

Завдання 2.7.2

Визначити суму рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів за такими даними:

- обсяг фактично використаної деревини 5 000 м³;
- обсяг ліміту використання деревини 5 020 м³;
- такса збору 10,35 грн./ м³.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте зміст звітності щодо плати за спеціальне використання природних ресурсів.
2. Наведіть складові плати за спеціальне використання лісових ресурсів та розкрийте зміст звітності.
3. Розкрийте джерела інформації для формування звітності щодо плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, та розкрийте її зміст.
4. Наведіть джерела інформації для заповнення звітності щодо плати за спеціальне використання надр у разі видобування корисних копалин.
5. Назвіть об'єкт оподаткування екологічного податку.

Практичне заняття 2.8 РЕНТНА ПЛАТА, ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ТА ІНШІ ПОДАТКИ

План

1. Туристичний збір.
2. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Основні теоретичні відомості

Вивчаючи цю тему, слід пам'ятати, туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету.

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 % до бази справляння збору.

Сума туристичного збору, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк, за місцезнаходженням податкових агентів.

Платниками збору за місяця для паркування транспортних засобів є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи – підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 м² площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі до 0,075 % мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Ключові поняття: платники, ставки та об'єкти туристичного збору; платники, ставки та об'єкти збору за місяця для паркування транспортних засобів.

Література: [18]; [15]; [16]; [21]; [22].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.8.1

Іванов І.І. придбав автомобіль Opel Corsa-D 5-dr Z14XEP 5-МТ з об'ємом двигуна 1 400 см³, рік випуску автомобіля – 2009. Даний транспортний засіб був імпортований в Україну у 2021 р. з Німеччини.

Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинен сплатити А.Л. Лозовий перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Завдання 2.8.2

Громадянин України у серпні 2021 р. придбав автомобіль привезений для нього із Франції, який було виготовлено у 2008 р. RENAULT MEGANE SCENIC з об'ємом циліндрів двигуна 2 000 см³.

Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинен сплатити громадянин перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Опишіть платників, базу оподаткування та ставки туристичного збору.
2. Опишіть платників, базу оподаткування та ставки збору за місця для паркування транспортних засобів.

Практичне заняття 2.9 **ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК У ПОДАТКОВІЙ ЗВІТНОСТІ**

План

1. Податкова звітність (розрахунок).
2. Особи, які несуть відповідальність за складення податкової звітності.

Основні теоретичні відомості

Вивчення теми необхідно розпочати з ознайомлення із загальними вимогами до складання та подання податкової звітності в Україні, які регулює ПК України. Ним визначені принципові положення, які використовуються у системі податкової звітності, а саме:

– під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи: строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку (ст. 7 ПК України);

– платник податків зобов'язаний: вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів; подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів (ст. 16. ПК України);

– платник податку на прибуток подає разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств) (ст. 46 ПК України);

– відповідальність за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах, несуть: юридичні особи, постійні представництва нерезидентів, які відповідно до ПК України визначені платниками податків, а також їх посадові особи (ст. 47);

– податкова декларація складається за формою, затвердженою в певному порядку. Форма податкової декларації

повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору. Податкова звітність, складена з порушенням норм ст. 48, не вважається податковою декларацією (ст. 48);

– податкова декларація подається за звітний період в установлені ПК України строки до органу державної податкової служби, в якому перебуває на обліку платник податків. Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений ПК України звітний період подавати податкові декларації (ст.49).

Ключові поняття: строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку, податкова декларація, відповідальність за неподання декларації.

Література: [18]; [16]; [20]; [21]; [22].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.9.1

Документальною перевіркою платника податку за попередній звітний рік, проведеною у квітні поточного року, донараховано податку на прибуток 20 тис. грн, податку на додану вартість – 30 тис. грн., акцизного податку – 15 тис. грн. Розрахувати розмір фінансової санкції.

Завдання 2.9.2

Декларацією податку на прибуток на I квартал поточного року було подано платником до податкової інспекції 30 квітня. Сума податкових зобов'язань платника з декларацією становить 50 тис. грн. Станом на 20 квітня платником внесено до бюджету податку на прибуток у сумі 48 тис. грн. Крім того, є переплата податку на додану вартість у сумі 5 тис. грн. Розрахувати розмір фінансових санкцій.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Назвіть обов'язки та права, які покладені на платника податків щодо ведення обліку з метою оподаткування.
2. Опишіть які законодавчі та інші нормативні документи регламентують ведення обліку з метою оподаткування.
3. Наведіть основні проблемні питання, які виникають під час формування обліку з метою оподаткування.

Практичне заняття 2.10

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК У ПОДАТКОВІЙ ЗВІТНОСТІ

План

1. Подання податкової декларації до контролюючих органів.
2. Внесення змін до податкової звітності.

Основні теоретичні відомості

Форма податкової декларації встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову й митну політику.

Форма, порядок і строки подання митних декларацій затверджуються, виходячи з вимог митного законодавства.

Обов'язкові реквізити – це інформація, яка повинна бути у формі податкової декларації (п. 48.2 ПК). Відсутність такої інформації призводить до того, що документ втрачає статус податкової декларації. А це спричиняє юридичні наслідки (наприклад, відмова в прийнятті звітності).

Податкова декларація повинна містити такі обов'язкові реквізити (п. 48.3 ПК):

- тип документа. Декларація може бути: звітною, уточнюючою, новою звітною. Для зазначення типу декларації у відповідному полі проставляється відмітка «X»;

- звітний (податковий) період, за який подається декларація;

- звітний (податковий) період, відомості за який уточнюються. Це обов'язковий реквізит для уточнюючої податкової декларації (уточнюючого розрахунку);

- повне найменування підприємства (прізвище, імя, по батькові для фізичної особи-підприємця) згідно з даними реєстраційних документів;

- код платника податків відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України або податковий номер;

- реєстраційний номер облікової картки платника податків (або серія та номер паспорта – для фізичних осіб, які за своїми релігійними переконаннями відмовилися від прийняття такого номера, повідомили про це контролюючий орган і мають у паспорті відповідну відмітку);

- місцезнаходження (місце проживання) платника податків;

- найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- дата подання звіту (або дата заповнення) залежно від форми;
- інформація про додатки, які подаються разом із податковою декларацією та є її невід'ємною частиною;
- ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток (або серія та номер паспорта) посадових осіб платника податків;
- підписи платника податків та/або його посадових осіб, засвідчені печаткою платника податків (при наявності).

Ключові поняття: реквізити податкової декларації, контролюючі органи, форма податкової декларації.

Література: [18]; [16]; [20]; [21]; [22].

Вправи для закріплення матеріалу

Завдання 2.10.1

Документальною перевіркою за II квартал поточного року встановлено, що суму податку на прибуток занижено на 15 тис. грн. Розрахувати суму фінансових санкцій, нарахувати пеню та визначити загальну суму донарахувань до бюджету, враховуючи, що перевірка проводилася 10 серпня поточного року.

Завдання 2.10.2

Визначити суму штрафних санкцій, які повинні бути застосовані до квартального платника ПДВ, який протягом двох податкових періодів затримав подання податкової декларації. Орган ДПС самостійно визначив суму податкового зобов'язання з ПДВ, яка становила 11 600 грн.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Опишіть загальні вимоги до податкової звітності.
2. Податкова звітність – її види, умови підтвердження даних у звітності, строки подання.
3. Охарактеризуйте відповідальність платників за неподання податкової звітності та вкажіть загальні підходи до виправлення допущених помилок.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 21.02.2021).

2. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної» від 31.12.2015 р. №1307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 21.02.2021).

3. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» 28 січня 2016 р. № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text> (дата звернення 21.02.2021).

4. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» від 20.10.2015 р. № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

5. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску» від 13.01.2015 №4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

6. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи» від 02.10.2015 р. № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-15#n17> (дата звернення 21.02.2021).

7. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку» від 23.01.2015 р. №14.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0105-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

8. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального або спирту етилового та/або акцизних складів, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового» від 27.11.2020 р. № 729. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-20#Text> (дата звернення 21.02.2021).

9. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 р. № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

10. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки» від 10.04.2015 р. № 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

11. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з транспортного податку» від 10.04.2015 р. № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

12. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)» від 16.06.2015 р. № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

13. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку» від 17.08.2015 р. № 715. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

14. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати» від 17.08.2015 р. № 719. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

15. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місяць для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 09. 07. 2015 р. № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-15#Text> (дата звернення 21.02.2021).

16. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами» від 06.06.2017 р. №557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text> (дата звернення 21.02.2021).

17. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток"» від 20.01.2001 р. № 47/5238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення 21.02.2021).

18. *Податковий кодекс* України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 21.02.2021).

19. *Постанова* Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України» від 18.12.2018 р. № 1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 21.02.2021).

20. *Податкова система: Навч. посібник* / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.

21. *Коцупатрій М. М.* Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» / М. М. Коцупатрій, С. І. Ковач, К. В. Безверхий. – К.: КНЕУ, 2015. – 196 с.

22. *Куцук О.П., Полянська О.А.* Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібник – Львів: Видавництво Львівського торгово-економічного університету, 2017. – 508 с.

23. *Конспект лекцій* з дисципліни «Податковий облік і звітність» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «спеціаліст», денної та заочної форм навчання за спеціальністю 7.03050901 – Облік і аудит) / О. Є. Власова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М.Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 160 с.

24. *Облік і звітність підприємства в системі оподаткування:* навч. посібник / М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, Н.М. Лисенко та ін.;

за заг. ред. М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, - 2-ге вид. перероб. і допов. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. – 585 с.

25. *Левицька С. О.* Облік і звітність в оподаткуванні: підручник / С. О. Левицька, С. В. Свірко, О. О. Осадча. – Рівне: НУВГП, 2013. – 298 с.

26. *Максімова В. Ф., Артюх О. В.* М 17 Облік у системі оподаткування: Навч. посібник / В. Ф. Максимова, О. В. Артюх. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2013. – 267 с.

Навчальне видання

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ОПОДАТКУВАННЯ

Практикум для студентів
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

Укладачі:
ПОПОВИЧ Оксана Василівна
БОНДАРЕНКО Ольга Михайлівна

В авторській редакції

Технічний редактор
Коректор
Комп'ютерна верстка

Підп. до друку _____ Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Ум. друк. арк. _____. Обл.-вид. арк. ____
Тираж 100 пр. Замовлення _____

Видавництво Національного авіаційного університету «НАУ-друк»
03058. Київ-58, проспект Лубомира Гузара , 1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК
№ 977 від 05.07.2002